

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglas): Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 30 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.

Štev. 13.

V Ljubljani, dne 6. junija 1914.

Leto II.

Beg v Ameriko.

Če si ogledujemo podatke o izseljevanju, tedaj opazimo, da se relativno, to je odstotno, izseli največ ljudstva iz Kranjskega. Če vzamemo to za merilo razmer v posameznih vojvodinah in kronovinah, prednjači, kar se tiče tužnih razmer, naša dežela vsem drugim. Posledice tega ogromnega izseljevanja najboljših delovnih moči pa občutita najhuje kmetijstvo in industrija. Kmetu primanjkuje delavcev kakor tudi industriju. Spričo pomanjkanja delavcev pa morata oba delovne moči drago plačevati. Kjer pa ne more napredovati poljedelstvo, se tudi ne more razcvitati industrija, kakor nas izkušnja uči. V deželah z razvitim poljedelstvom, kakor na primer v nemških krajih na Češkem, na Štajerskem, na Nižjem Avstrijskem, pa cvete tudi industrija, in kjer sta industrija in poljedelstvo dobro razvita, tam vlada blagostanje v deželi.

Iz tega sledi, da je treba omejiti izseljevanje, toda s čim?

Prvič s povzdigo kmetijstva, za povzdigo tega se je že sklenil zakon. Drugič pa s tem, da se skrbi za razvoj industrije, ki je najvažnejša stvar. Kaj pa stori v tem pogledu naš deželni odbor na Kranjskem. Po-

vsod gledajo deželne oblasti na to, da privabijo v deželo kolikor mogoče veliko industrijcev, zakaj industrijci plačujejo za svoja podjetja velike vsote davkov in ta denar prihaja deželi v prid. Pri nas na Kranjskem pa je ravno nasprotno. Pri nas pa so se deželne doklade industrijcem zvišale na 75 odstotkov.

Spričo tako ogromnih doklad pa industrija ne more obstojati, še manj pa konkurirati z drugimi istovrstnimi podjetji; ne preostane ji torej drugega, kakor opustiti podjetje, ali pa se izseliti iz dežele. Nikakor pa ob takih razmerah ne moremo pričakovati, da bi se pri nas ustanovila nova industrijska podjetja.

Kjer pa je v deželi industrija, tam je tudi veliko število delavcev in uradnikov, ki vsi nabavljajo svoje potrebščine tudi v deželi. In če je mnogo industrijskih uslužbencev, tudi kmet lahko in dobro proda svoje pridelke. Če pa kmetovalec ne bo lahko in dobro prodal svojih pridelkov, mu tudi vsa akcija za povzdigo kmetijstva ne bo mnogo in izdatno koristila.

O tej priliki poudarjamo tudi, da bi bilo nujno priporočno, da se podpore za povzdigo kmetijstva pravično razdele, če se bo pri tem postopalo pristransko, tedaj ne bo imel končno tudi od te akcije nihče koristi.

Podlistek.

Pomota.

Povest. — Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska.
Poslovenil Podravske.

(Konec.)

„Kako dobra si, Marka!“ se je oveselil on. „Ali se smem vesti k tebi?“ jo poprosi, pridobivši nakrat pogum — toda vsedel se je za tri korake od nje ter jo gledal z bojazljivim spoštovanjem. Ta izraz je oživil, zjasnil njegovo lice in zapazila je, da ni tako oduren v razgovoru ž njo in nekaki mehki občutki prevzamejo njeno dušo.

„Mučil sem se večkrat nad tem in vedno sem si mislil, da se ne oženim nikdar. Kajti to je nekaj velikega, ne lahkega, ako ne moreš obljubiti, da ji bo dobro na tvoji strani, da bo s teboj srečna.“

Ona ga je osupnjena gledala, ne vedoča, kje se jemljejo v njem takšne misli. Tudi ona je uprav tako mislila o možitvi. Poznala je to skromnost, ki te stane muke, preden dospješ do nje z razboljeno, a vendar po sreči koprnečo dušo.

„Radi tega sem si mislil: spregovorim s teboj, dokler je še čas. Da si premisliš, dobro premisliš, dokler še ni prepozno...“

Glas se mu je zopet tresel od tesnobe in ona, ganjena vsled njegovega očividnega strahu, se ni mogla premagati, da se mu ne bi nasmejala prijazno, izpodbujajoče, kakor otroka.

„Ker pri nas nobene ne čakajo nebesa“, je nadaljeval že prostejše ter jo radovedno gledal. „Saj si gotovo že čula, Marka, kako je pri nas. Oče so kaj čuden človek in tudi mati niso drugačna. Radi denarja bi si zlomili celo vrat, kakor da bi to, kar nakopičijo, bilo vse! Za drugo se ne brigajo; na drugo niti ne mislijo... Jaz pa bi za lepo besedo, za mir, za ljubezen pri hiši dal vse,“ ji pravi vneto.

„Kakor jaz,“ si misli ona in poslušajoča njegov mehak glas, je čutila, da se prijetna toplota razliva okrog njenega srca.

„Kajti jaz sem zelo nesrečen človek. Bog mi je naložil težak križ — mogoče, da je za grehe drugih kaznoval mene. Ne čujem človeškega glasu, hodim med ljudmi kakor divjak. Delam kakor suženj in dobro vem, da sem med svojimi poslednji. Odkar sem odrastel, nisem vžival dobrot, da, niti kot otrok, ali vsaj

Velikanska škoda je tudi monopoliziranje vodnih sil v deželi, ker rabi vsaka industrija za svoj obrt vodne sile. Tu bi bilo umestno, da ukrene deželno zastopstvo potrebno in privabi s tem industrijska podjetja v deželo.

Tukaj začnite, zakaj prav tukaj se Vam nudi lepa prilika in široko delovno polje, da udeležite svojo dobro voljo in privabite v deželo taka podjetja!

Popravite torej, kar ste zagrešili, dokler je še čas, skrbite, da se bo mogla industrija v deželi širiti, da bo imelo naše ljudstvo, če Vam je res mar skrbeti zanje, doma zaslužek, da ne bo primorano, se seliti z doma ter iti s trebuhom za kruhom!

Naša pojemajoča vnanja trgovina.

Nedavno smo poročali, kako nazaduje v Avstriji kmetstvo prebivalstvo. Na Ogrskem je v desetletju 1900—1910 kmetstvo prebivalstvo prav tako nazadovalo. V teh desetih letih je torej prestopilo 8 do 9 odstotkov prebivalstva monarhije, tedaj 4 do 5 milijonov ljudi iz kmetkega stanu v vrste odjemalcev kmetiških pridelkov. Vršni se izprememba, kakršno je napravilo že več držav. Industrija se množi, poljedelstvo nazaduje in mali obrt se s konkurenco uničuje.

Mali obrt pa se bo čisto sigurno uničil, če se industriji ne bodo odprla pota, da bo mogla surovino za vredno ceno nabaviti si iz inozemstva in svoje izdelke zopet ceno v inozemstvu prodati. Industrija zahteva, da se zniža carina za kmetiške pridelke, poljedelstvo pa zahteva, da se zniža carina za industrijske izdelke, medsebojno si očitata, da pojema naša vnanja trgovina. Visoka carina (uvoznina in izvoznina) je pač vzrok draginji, to vidimo pri železu, ki se ga v Avstriji vendar mnogo pridobi, a se z visoko uvoznino štiti pred vnanjo konkurenco, tako da imamo naj-

ne tako, kakor drugi otroci. Kajti radi dela ni bilo časa, da bi nas bili starši razvajali. Takrat tega nisem čutil, toda danes me to boli, ko vidim, kako drugi starši, kako druge matere božajo svoje otroke. In jaz, ne smej se mi, Marka, dal bi celo življenje za en takšen pogled, za eno prijazno besedo...

„Kakor jaz, prav kakor jaz“, si misli ter si briše solze, ki so ji pri njegovih besedah privrele iz oči. In ne čuti več te velike praznote, ki jo je še pred pol ure videla med njim in med seboj.

„No, tako je to in takšen sem jaz!“ se je nasmel sam svoji občutljivosti skozi solze, ki so se tudi njemu prikazale v očeh. A bojazljivo, tiho in pokorno je dodal: „No, premišli si, Marka, ali bi me mogla — ali bi me mogla imeti vsaj nekoliko rada...?“

„Ne boj se, Juri, vse bo zopet dobro,“ je napisala neodločno, toda on je iz njenih oči zajemal sladko nado ter bil pripravljen čakati — čakati potrpežljivo, vdano.

Tako sta besedovala dolgo v noč. Razgovorila sta se; zlasti on je nalašč odkrival pred njo svojo dušo. Ona pa se je čudila, čudila, a namesto sočutja čutila občudovanje pri njegovih pametnih, premišljenih besedah. Začela ga je razumevati in videla ga je v povsem drugi luči nego poprej. Napake ima, pa tudi srce ima in pamet kot učen človek. In ne znajoča kako, pridobila je zaupanje tudi ona. Tudi ona mu je razodela svoje dvome, svoje težnje, svojo žalost. Izpočetka ne-

dražje železo na vsem svetu. To vidimo tudi pri sladkorju, petroleju itd. Karteli vedo izrabiti visoko uvoznino in najmanjši povod se porabi za podražitev tega blaga, kateremu pa se cene potem le redkokdaj znižajo. Na Dunaju stane na primer danes 100 kilogramov livarniškega surovega železa 9 K 90 vin., v Novem Jorku 7 K 60 vin. in na Angleškem 6 K; 100 kil sladkorja stane pri nas 77 K 25 vin., v Parizu 30 K 83 vin., petroleja 100 kil 32 K 75 vin, v Hamburgu pa 100 kil avstrijskega petroleja 20 K 81 vin. itd. Moderne države, kakor Zedinjene države Severne Amerike pa prednjačijo z znižanjem carine. V Avstriji pa se pripravljajo nove trgovinske pogodbe. Nedavno tega je rekël naš finančni minister, da je prišla Avstrija z visoko carino leta 1906. prekasno, in da nima sedaj nobene koristi več za naše narodno gospodarstvo.

Druge države so s prejšnjim zvišanjem carine imele velike koristi na narodnogospodarskem polju — visoka carina je pa sedaj zastarela — se bo li znižala pri nas?

Naša trgovinska bilanca je vsako leto slabejša; samo v prometu z dragimi kovinami je še aktivna.

Leta 1900. je izkazala bilanca naše vnanje trgovine še 313 milijonov kron dobička, leta 1913. pa 631 kron izgube.

V prvem četrtletju izkazuje pa izgube 230 milijonov kron proti 169 milijonom v istem času lansko leto.

Do leta 1913. je torej inozemstvo prejelo iz naše monarhije 2776 milijonov kron, naša država je od inozemstva suženjsko odvisna, inozemstvo jo izsesava. Vsak narodni gospodar se mora ustrašiti teh pasivnih števil.

V Nemčiji je bila trgovinska bilanca leta 1910. s 1500 milijoni mark, v Angliji s 144 milijoni funtov (24 kron) pasivna. Toda v teh dveh deželah narašča izvoz, in v poslednjem času se Nemčija, Anglija in Francija prav posebno prizadevajo, razpečati svoje in-

spretno, na to pa že z lepšo pisavo, s skladnejšimi besedami.

A ko je svetilnica, postavljena na kuhinjsko okno, slučajno ugasnila, sedela sta dalje v polutemi krasne poletne, duhteče noči molče, brez besed. V duhu si je predstavila mučen, toda že ne več bolesten spomin na pretekle čase, ko je tako sedela s tem prvim, bedasto, sanjavo in lahkomišljeno si domišljujoča, da se je pred njo odprl ves svet... On pa jo je gledal oblit od svetlobe meseca, ko je izgledala v tej svetlobi lepo kakor makov cvet in ji dejal:

„Jaz sem te imel že davno rad — že več let, moja duša...“

Ona pa je čutila, kako se je s temi besedami zbrsalo vse, kar se je zgodilo, kakor bi te besede združile današnji dan z lepo, brezskrbno, zlato detinsko dobo ter prinašale poslanstvo iz minulega sveta nedolžnosti.

Pri ločitvi sta si bojazljivo podala roke. In ona je čez dolgo časa zaspala prvokrat brez občutka zapuščenosti, znovič radostna, znovič pripravljena ljubiti — toda drugače, drugače! Ne na ljubo sebi, nalašč, brezumno, marveč vdano pripravljena na žrtev in trpljenje.

Ponoči se je prebudila in le malo je manjkalo, da ni otrpnila od strahu in sreče. Poleg njene postelje je v produ mesečne svetlobe klečala njena mati, zatopljena v molitev.

Radostna je stegnila proti njej obe roki.

dustrijske izdelke v balkanskih državah, kamor je do- slej poglavito samo Avstrija izvažala svoje industrij- ske izdelke. Nemška trgovinska bilanca je proti izvozu samo z 19 odstotki pasivna, avstrijska pa z 42 od- stotki. Govori se, da temelji avstrijska pasiva na na- raščajočem razkošju in potratnosti. Navaja se, da je v poslednjih petih letih narasel uvoz kave od 5·3 na 102 milijona kron; pri svili za 23 milijonov itd., da se je v tem času nabavilo iz inozemstva za 10 milij- onov kron gramofonov in samo leta 1912. za 22 mili- jonov kron avtomobilov. Tako da bi trgovinska bilan- ca, če se odštejejo stroški za te razkošnosti, namesto pasivna bila aktivna.

Toda oglejmo si skupni uvoz in izvoz. Od leta 1901. pa do 1905., torej še pred novo carinsko tarifo, se je povprečno uvažalo letno za 933 milijonov kron kmetijskih pridelkov, v petletju 1908—1912 okroglo za 1400 milijonov kron (zvišal se je torej uvoz za 50 odstotkov). Nasprotno pa se je povprečni letni iz- voz kmetijskih pridelkov v obeh navedenih petletjih znižal od 760 na 720 milijonov kron. Industrijski uvoz je narasel v teh dveh petletjih od 740 na 1130 milijonov kron (53 odstotkov več), izvoz pa od 1160 na 1500 milijonov kron (30 odstotkov več).

Kmetijskih pridelkov se je v prvem petletju uvo- zilo več za 160 milijonov, v zadnjem petletju pa okroglo za 700 milijonov kron.

Samo uvoz žita je poskočil pri tem od 5 na 6 mi- lijonov dvojnih stotov.

Živine se je uvozilo v prvem petletju povprečno 284.000 glav, izvozilo pa 330.000 glav. V zadnjem petletju se je znižal uvoz živine na okroglo 27.000 glav, izvoz pa na približno 150.000 glav.

Pri sklepanju novih trgovinskih pogodb se bo tedaj treba ozirati na to, da se omogoči industriji raz- pečavati blago v inozemstvu, zlasti v prekmorskih (južnoameriških) deželah, toda ne na škodo poljedel- stva. Surovinam pa naj se meja odpre, da se zdrobi moč kartelov, pod katerimi stoka kmetijstvo, delavstvo, zlasti pa rokodelski stan, zakaj prav karteli so, ki vi- soko carino sebi v prid najboljše izkoriščajo.

Naš cesar ozdravel.

Po zadnjih poročilih je naš cesar popolnoma okre- val. Izprehaja se že vsak dan na prostem zraku po vrtu. Dne 20. t. m. odpotuje naš cesar v Išč.

Albanija.

Kaj bo z mednarodnem posredovanjem v Alba- niji?

Mednarodno posredovanje v Albaniji bo zelo omejeno.

Z Dunaja se poroča, da se velesile najbrže v krat- kem zedinijo glede vpostavljenja reda v Albaniji. Po predlogu ruskega kabineta, ki se mu je hitro francoski kabinet pridružil, naj bi se odposlal v Albanijo med- naroden oddelek, da jamči le za varnost kneza, kon- trolne komisije in Evropecev. Vprašanje višjega po- veljstva še ni rešeno, a višji poveljnik ne bo v nobe- nem slučaju kak avstro-ogrski ali italijanski častnik, marveč najbrže angleški. „Peterburška brzozjavna

agentura“ poroča, da se Rusija ne namerava udele- žiti izkrcanja mednarodnega oddelka v Albaniji, a da bi proti udeležbi Francije in Anglije ne protestirala, če smatrata ti velesili izkrcanja za potrebno.

Še vedno boji.

Po vesteh, ki prihajajo iz Albanije, se nahaja pri Šjaku okrog 20.000 vstasev. V Troji so vstaši zažgali poslopje mestne občine. Vstaši nečejo ničesar vedeti o vladi kneza Wieda in izjavljajo, da v deželi ne bo preje miru, dokler je ne zapusti Wied. Če ne bo pro- stovljno šel iz dežele, ga bodo pa nagnali. Glavna ognjišča vstaškega gibanja so Tirana, Kavaja, Isun in Pekini. V boju med vstaši in orožniki pri Kavaji je bilo na obeh straneh mnogo mrtvih in ranjenih. Vstaši so ubili tudi nekega trgovskega potnika Rudolfa Bergerja, ki je potoval za neko šlezjsko tvrdo.

Aretacija francoskega izdelovalca vod- ljivih zrakoplovov Klementa Bayarda v Koloniji.

Ta izdelovatelj francoskih vodljivih zrakoplovov je hotel na nemških tleh, v Koloniji, poizvedeti, kako se izdelujejo nemški Zeppelinovi baloni in je bil pri tem prijet. V spremstvu nekega inženjerja in nekega arhitekta se je podal v Bickendorf, kjer so shranjeni Zeppelinovi zrakoplovi. Izgovarjal se je, da ni vedel, da so vojaško zastraženi. Ko so ga zopet izpustili, se je pritoževal, da niso z njim stanovsko primerno rav- nali. Del francoskega časopisja porablja to priliko ter izliva svoj srd na Nemce.



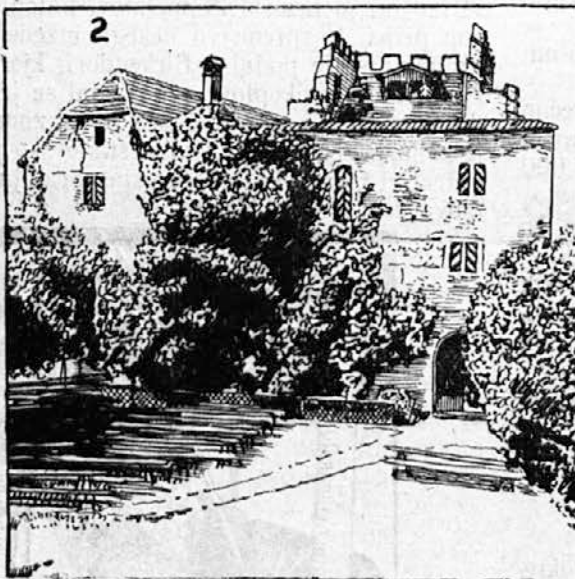
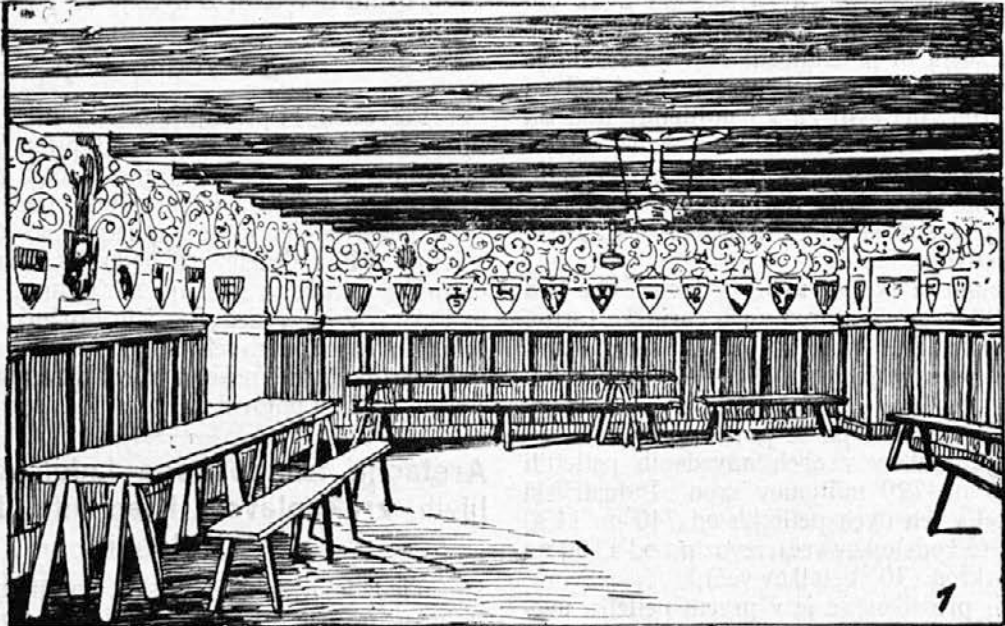
Clement Bayard, znani francoski izdelovatelj vodljivih zrakoplovov, ki so ga v Koloniji zaprli.

Poprave pri gradu „Habsburg“.

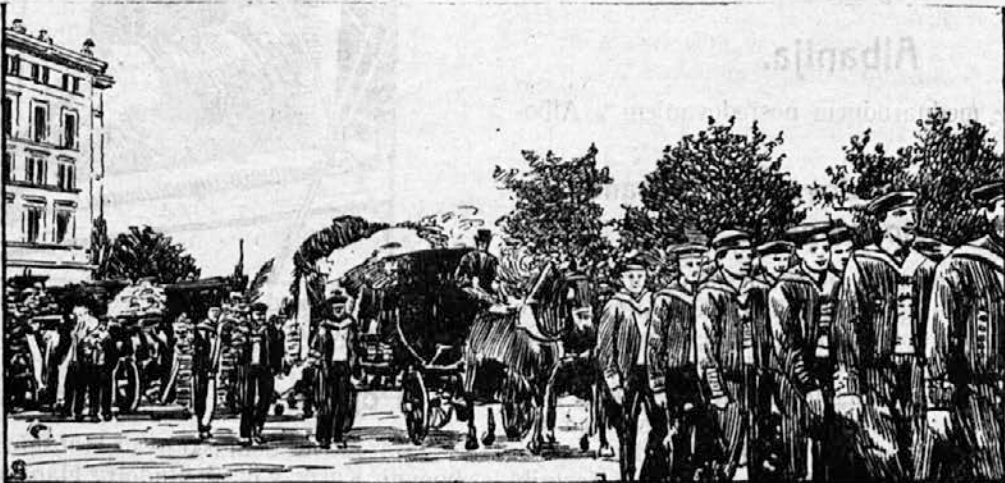
Starodavni dedinski grad Habsburžanov so zopet obnovili. Kakor v časih Rudolfa Habsburškega se dvi- ga sedaj ponosno ta grad v Aargau-u v Švici. Grad so

tudi v notranjosti, zlasti v viteški dvorani, tako popravili, da odgovarja vsem zahtevam starodavnih časov. Ko so popravilna dela dokončali, je k slavnosti od-

poslal naš cesar Franc Jožef brzojavko, v kateri se cesar iskreno zahvaljuje za izvršitev popravilnih del.



Popravilna dela pri gradu „Habsburg“. 1. Popravljen viteška dvorana. 2. Vzhodna stran gradu „Habsburg“ z vhodom. 3. Pogled na grad v Aargauu.



Pogreb mornarjev nemške ladje „Goeben“, ki so ponesrečili pri požaru vojašnice v Carigradu.

Pogreb junakov z ladje „Goeben“.

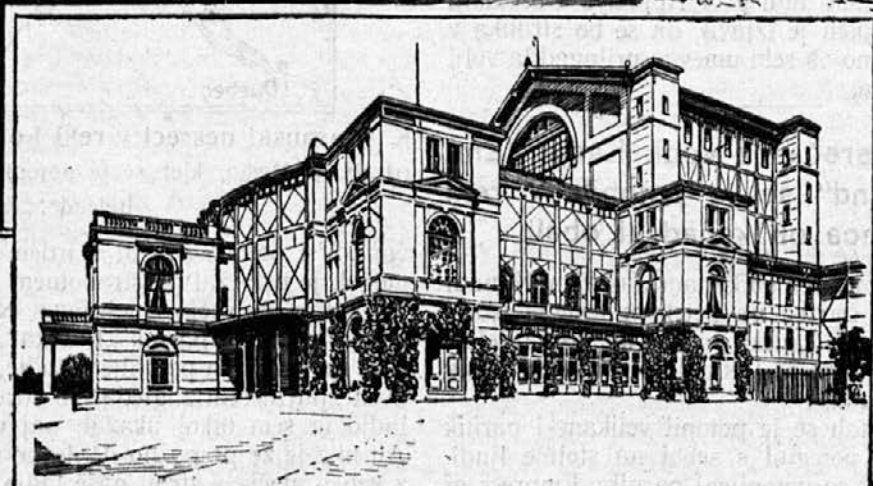
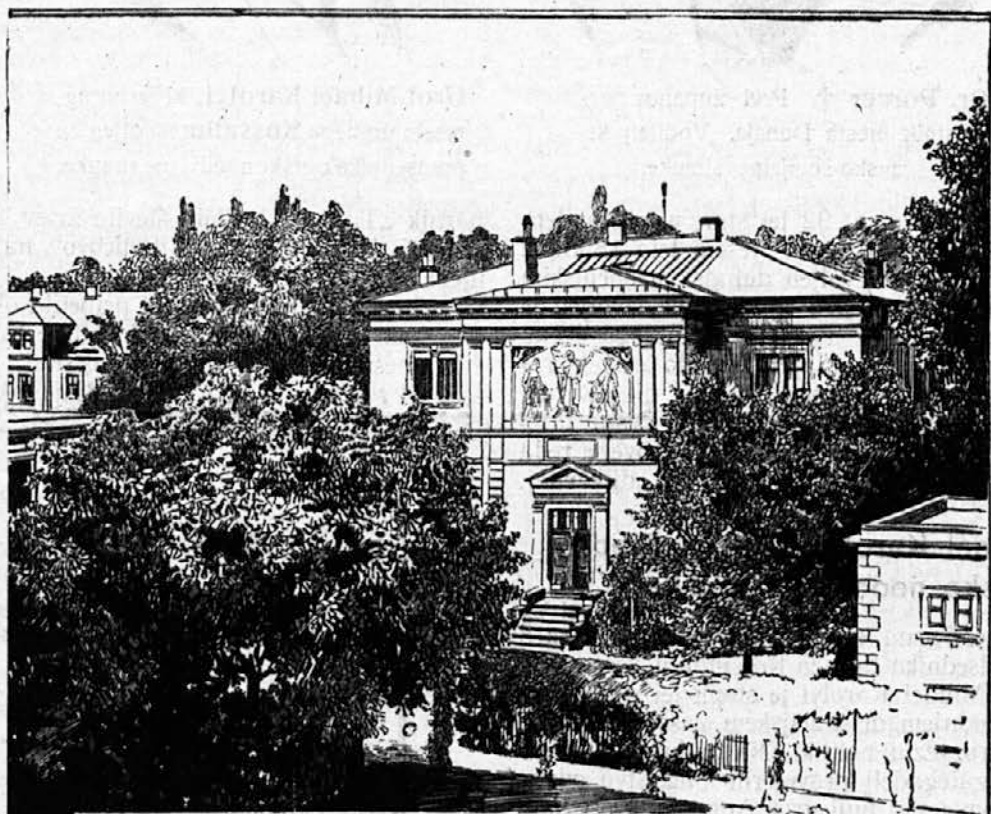
Ob udeležbi več tisoč ljudi se je vršil v Carigradu slovesen pogreb mornarjev nemške ladje „Goeben“, ki so ponesrečili pri požaru tamošnje vojašnice „Taškišle“. Mrtvaški odri so bili postavljeni na vrtu nemškega poslaništva ter okrašeni s številnimi venci. Pridigar nemškega poslaništva se je v ginljivem govoru spominjal žrtev požara. Pogreba so se udeležili, in sicer vsi peš, nemški poslanik pl. Wangenheim, generalni konzul pl. Mettens, vse poslaniško osebje, konzulat, nemška naselbina, vsi tuji vojaški atašeji, častniki in moštvo v carigradskem pristanišču vsidranih tujih vojnih ladij, maršal Liman pl. Sanders itd., veliko turških častnikov vseh orožnih vrst. Sultan je poslal h pogrebu svojega pribočnika. Vojaštvo je delalo špalir ter korakalo pred izprevodom in za izprevodom. Pred vsako vojašnico so stali vojaki, ki so prezentirali.

Wagnerjeva ustanova.

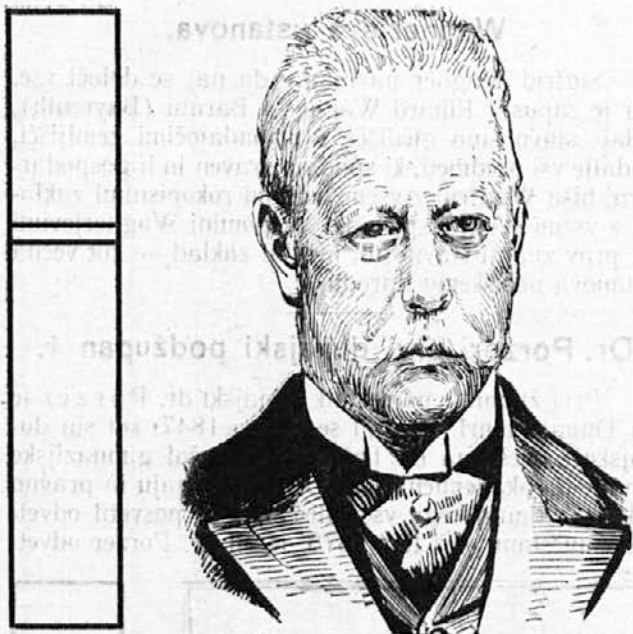
Sigfrid Wagner naznanja, da naj se določi vse, kar je zapustil Rihard Wagner v Barutu (Bayreuth), tedaj: slavnostno gledališče s pripadajočimi zemljišči, nadalje vsi predmeti, ki spadajo zraven in h gospodarstvu, hiša Wanfrid z vsemi svojimi rokopisnimi zakladi, z vsemi svojimi spominki in spomini Wagnerjevimi ter prav znatni slavnostni igralni zaklad — kot večna ustanova nemškemu narodu.

Dr. Porzer, prvi dunajski podžupan †.

Prvi županov namestnik dunajski dr. Porzer je na Dunaju umrl. Porodil se je leta 1847. kot sin dunajskega meščana na Dunaju, dokončal gimnazijske študije na akademični gimnaziji na Dunaju in pravno fakulteto dunajskega vseučilišča ter se posvetil odvetniškemu stanu. Od leta 1878. je bil dr. Porzer odvet-



Nameravana ustanova rodbine Wagner nemškemu narodu. Zgoraj: Vila „Wahnfried“ v Bayreuthu. Spodaj: Gledališče za svečanostne predstave v Bayreuthu.



Dr. Porzer †. Prvi županov namestnik mesta Dunaja. Voditelj kršćansko-socijalne stranke.



Grof Mihael Karolyi, ki je bil namesto umrlega **Kossutha** izvoljen za predsednika ogrske neodvisne stranke.

nik. V mladih letih, komaj 32 let star, je postal leta 1882. član drž. sodnega dvora. Jeseni leta 1895. je bil dr. Porzer prvokrat izvoljen dunajskim občinskim svetovalcem, po razpustu leta 1896. zopet izvoljen je bil od tega časa nepretrgoma član občinskega sveta. Dr. Porzer je zastopal dunajsko občino neštetokrat v civilnopravnih stvareh. Leta 1902. je bil izvoljen deželni poslanec. Pokojnik je bil vitez Franc-Jozefovega reda, komander papeževskega Silvestrovega reda in papeževskega Jurjevega reda poleg drugih odlikovanj.

Grof Mihael Karolyi, novi predsednik ogrske neodvisne stranke.

Ogrska neodvisna stranka je dobila po smrti prejšnjega predsednika Franca Kossutha novega predsednika. Grof Mihael Karolyi je stopil tej stranki na čelo, ki je v zadnjem delegacijskem zasedanju ostro govoril proti trozvezni politiki. Na zadnjem strankinem zboru je zategadelj provizorno načelstvo odstopilo. V načelstvu je bil tudi grof Apponyi. Dosedanji predsednik Julij Justh je izjavil, da se bo stranka v zunanji politiki samo ob sebi umevno prilagodila volji novega predsednika.

Velikanska nesreča na vodi. Ladja „Empress of Ireland“ se je potopila v reki sv. Lovrenca ob kanadski obali.

Na reki sv. Lovrenca ob kanadski obali v Kanadi je trčil v noči od četrтка na petek preteklega tedna vsled goste megle velikanski parnik kanadske železniške družbe „Empress of Ireland“ ob danski parnik za premog „Storstad“.

V nekaj minutah se je potopil velikanski parnik na dnu reke in potegnil s seboj na stotine ljudi. Družba, katere last je potopljeni parnik „Empress of Ireland“, naznanja, da se je potopilo 1032 ljudi, rešilo le 355. Ko se je pred dvema letoma potopil

parnik „Titanic“, je bilo število žrtev 1503, torej je sedanja katastrofa za „Titanicovo“ največja v zadnjem času.

Strahotna nesreča se je pripetila okolu treh zjutraj, takrat so odposlali tudi zadnje brezžično poročilo z nesrečne ladje. Parnik „Storstad“ je tako močno zavozil v „Empress of Ireland“, da je takoj vdrla voda



K strašanski nesreči v reki Lorenzo ob kanadski obali. ✦ Mesto, kjer se je potopila ladja „Empress of Ireland“.

vanj. Vsi potniki so bili v trdem spanju. Kdor je le mogel, je pribežal po strahotnem sunku na krov, kjer je vladala največja zmešnjava. Na pomoč je prihitel kanadski vladni parnik „Eureka“. Na ta parnik se je rešil tudi kapitan potopljene ladje, ki pripoveduje: Ob dveh zjutraj sem zagledal ob strani naše ladje veliko ladjo in sem takoj ukazal, naj obrnejo naš parnik. Ali bilo je že prepozno. Prihajajoči parnik je zavozil z veliko močjo v stran naše ladje, ki je bila naenkrat prerezana za dva dela. Ukazal sem odpeti rešilne čolne, a naš parnik se je že pričel potapljati. Zal, da

se niso mogli rešiti vsi potniki na čolnih. Deset minut potem, ko se je zgodila nesreča, se je bil že potopil moj ponosni parnik. Grozni prizori so se odigrali v teh minutah. Mnogo potnikov, ki niso dobili prostora v rešilnih čolnih, je poskakalo v valove, da si rešijo življenje.

Moje moštvo je pokazalo vzorno disciplino. Skušalo je, da spravi najprej ženske in otroke v rešilne čolne. Ali strah med potniki je bil nepopisen. Divji prizori obupa so se odigrali, tako da ni moglo niti moštvo niti oficirji vzdrževati reda pri rešilnem delu potnikov. Vedno bolj se je pogrezal „Empress“. Med zadnjimi, ki so stopili v rešilni čoln, smo bili oficirji in jaz. V gosti megli smo poizkušali določiti smer vožnje proti bregu. Med vožnjo smo potegnili v čoln več kakor 30 ljudi, sicer še živih, a že brez zavesti. Okolo pol šestih nas je sprejel parnik „Eureka“.

Kapitan vladnega parnika „Eureka“, ki je bil prišel prvi na kraj nesreče, je pripeljal v Fatherpoint 50 trupel in 60 živih ljudi. Med rešenimi je zelo malo žensk in otrok. Rešeni potniki pripovedujejo, da je bil sunek tako močan, da so odleteli s postelj. Nato so takoj bežali na krov in poskakali v rešilne čolne. Oni potniki, ki so se zadrževali z oblačenjem, so vsi ob življenje. Utonili so v sobicah.

Takoj nato, ko je trčil parnik „Storstad“ ob „Empress“ in je prišla voda do kotla, se je pripetila tudi eksplozija. Stroji so prenehali in na parniku je bila popolna tema. Potnike, ki so stali na krovu, je odplula voda. Moški in ženske so kričali v smrtnem boju, nekateri so se borili za prostor v rešilnih čolnih. Parnik se je potapljal z nepopisno naglico.

Na potopljenem parniku je bilo seveda največ Kanadcev, a tudi mnogo Angležev, Ircev, Norvežanov in Nemcev. Med potniki je bil tudi en Avstrijec: Jožef Zebulak iz Oderberga v Šleziji.

„Empress“ je bil zavarovan pri različnih zavarovalnicah za ladje na Angleškem za 8 milijonov mark. Blago, ki se je potopilo s parnikom, je vredno 3 milijone. Danski parnik „Storstad“, ki je zadel ob „Empress“, je dobil le neznatne poškodbe in je priplul v montrealško luko.

Iz seje kranjskega deželnega odbora dne 30. maja 1914.

Finančnemu ministrstvu se stavi ponudba za novo zakupno užitnin. dobo za vse okraje v deželi razen mesta Ljubljane. — Dr. L. Rossmann se imenuje sekundarijem dež. bolnice. — Dovolj se deželni prispevek za popravo poti v Gostinskem grabnu. — Dež. vlada se pozove, da čim preje reši vlogo deželnega odbora in kranjske kmetijske družbe za nakup močnih krmil z ozirom na tozadevna sklepa kranjskega deželnega zbora in občnega zbora kranjske kmetijske družbe. — Ker se je dosegel sporazum za cestno korekturo Zburešmarjeta, se naroči stavbnemu uradu, da čim preje priredi razpis zgradbe. — Ker se niso dosegle primerne cene za odkup sveta pri cesti Semič-kolodvor, se izdela zakonska predloga na deželni zbor. — Stavbnemu uradu se naroči, da razpiše ogled trase za preložitve ceste Poljanska dolina-Tančagora-Črnomelj in povabi vse prizadete občine. — Zavarovanje deželne ceste Tržič-Kovor in Begunje-Hudigraben se odda ponudniku Rotarju. — Kolavdacija ceste Raka-Bučka se ne vzame na znanje in se podjetnik pozove, da vse nedostatke v najkrajšem času odpravi. — Sklep

deželnega zbora, da se najame fundirano posojilo dveh milijonov kron za deželne elektrarne, se sedaj z ozirom na neugodni denarni trg ne izvrši, ker tudi k temu sedaj deželni odbor ni siljen vsled pomanjkanja denarnih sredstev, pač pa se najame na račun deželnih elektrarn kontokorent pri deželni banki, ki se ob ugodnem času izpremeni v fundirano posojilo z izdajo komunalnih zadolžnic. — Pritožbi nemškega šolskega kuratorija v Ljubljani proti sklepu občinskega odbora v Tržiču se glede prispevka 200 kron za porabo vode iz občinskega vodovoda ugodi in tozadevni sklep razveljavi, glede prevoza čez neko občinsko parcelo se pa pritožba zavrne in sklep odobri.

(Razdelitev referatov pri kranjskem deželnem odboru) od 1. junija 1914 dalje. Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič: vse personalije; deželni muzej in umetništvo; ustanove izvzemši hiralske in sirotinske; železnice; tujski promet in domovinsko varstvo; deželni proračun in račun; nadzorništvo deželnih naklad. — Deželni odbornik dr. Evgen Lampe: vse finančne zadeve, v kolikor niso odkazne v posebne referate (zlasti vse finančne transakcije, doklade in davščine, državna preodkazila itd.); živinoreja (zbojšanje hlevov); živinozdravništvo; mlekarstvo in sirarstvo; deželna banka; ceste; melioracije (vodna preskrba); deželne elektrarne; združništvo; agrarne operacije. — Deželni odbornik dr. Vladislav Pegan: občinske zadeve; gasilno-stražni zaklad; stavbne zadeve; deželnozbornske zadeve; lovske zadeve; deželna poslopja; odpisi davčin od vrednostnega prirastka; pritožbe v cestnih zadevah, izvzemši administrativno-tehnične zadeve. — Deželni odbornik dr. Ivan Zajec: šolstvo; trgovska šola; gospodinske šole in tečajji; deželni dobrodelni zavodi in javne bolnice, izvzemši konsignacije in oskrbne stroške za izvenkranjske bolnice; zdravstvo; obrt; visokošolske podpore; ubožne zadeve, izvzemši rekurze; hiralske in sirotinske ustanove; deželno gledališče; oskrba zanemarjene mladine v Salezijanskem zavodu. — Deželni odbornik dr. Karel Trifler: vojaške zadeve, pripraga; bera; statistika; deželni teritorij; odgon; konsignacije in računi oskrbnih stroškov za izvenkranjske bolnice; škontracijo deželnih blagajn (deželne blagajne, blagajne prisilne delavnice, bolnice, muzeja in kmetijske šole na Grmu); deželni dolgovi (evidence, zrebanje obveznic itd.); rekurzi v ubožnih zadevah; rekurzi zoper odmero davščine od prirastka (pravno vprašanje); zrebanje obveznic deželne banke. — Deželni odbornik Josip Anton grof Barbo: vinarstvo; ribarstvo; čebelarstvo; perutinarstvo; gozdarstvo; sadjarstvo; kmetijska družba; kmetijska šola na Grmu; podkovska šola; posestvo na Robežu; obramba poljščine; stanovske stvari; deželna prisilna delavnica; oskrba zanemarjene mladine v prisilni delavnici.

Tedenske novice.

(Veterinarni svet.) V veterinarski svet poljedelskega ministrstva sta bila imenovana za tretjo funkcijsko dobo do konca majnika l. 1917. drž. in dež. poslanec komercialjski svetnik Fr. Povše in ravnatelj kranjske kmetijske družbe Gustav Pirc.

(Iz ljudskošolske službe.) Na mesto obolele Kristine Ravnika je imenovana za suplentinjo v Sv. Križu pri Kostanjevici absolvirana učiteljska kandidatinja Ivana Zupana.

(Iz deželnega odbora.) Deželni odbornik dr. Evgen Lampe ima odslej naprej uradni dan v petek ves dan in v soboto od 10. do pol 1 ure popoldne. V sredo ne bo več sprejemal strank.

(Ne izseljujte se v Ameriko!) Pred kratkim so dobili na Dunaju iz Njujorka brzozjavno obvestilo, da je v Ameriki velikanska brezposelnost. Na tisoče in tisoče ljudi je brez zaslužka. Zato se svari pred izseljevanjem. Ostanite rajši doma, kakor pa da bi morali v Ameriki gladu poginiti. Na domači grudi ima vsakdo dovolj znancev in prijateljev, ki mu v bedi pomagajo, v Ameriki je pa v slučaju nesreče popolnoma zapuščen.

(Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih) razpisuje tudi za tekoče leto nekaj prostih mest v morskem hospicu v Gradežu. Pravico do teh mest imajo slabokrvni, rahitični in škrofulozni otroci v starosti ob 6. do 12. leta, in sicer v prvi vrsti z dežele in če bi nedostajalo takih, tudi iz Ljubljane. Zdravljenje se prične začetkom julija in traja 70 dni. Z zdravniškimi in ubožnimi izpričevali opremljene prošnje vposlati je do 30. maja na predsedstvo društva. Pripominja se, da so po novih vsprejemnih pogojih izključeni otroci, ki boleajo za idiotizmom, epilepsijo, histerijo, pljučno tuberkulozo, nalezljivimi boleznimi vseh vrst vstevši egiptovsko vnetje oči (trahom). Tudi bolniki z odprtimi škrofuloznimi procesi, ugnidami, fistulami, gnoječimi se ranami se ne sprejmejo. Pogoj je dalje, da so otroci vajeni, se slačiti in oblačiti, sploh se prosto brez asistencije pregibati, ker ni toliko strežniškega osebja, da bi moglo v tem oziru otroke podpisati reverz, da se podvržejo vsem napravam, ki bi bile pri otrocih iz higijenskih ozirov potrebne glede desinfekcije in telesne snage, kakor tudi vsem operativnim posegom, ki bi se izkazali kot potrebni.

(Strelne vaje.) Dne 2. junija zjutraj je odpotoval pešpolk št. 27 v Ljubljani na strelne vaje v Postojno, odkoder se vrne dne 20. t. m.

(Pet rudarjev podsutih.) Iz Zagorje ob Savi poročajo: V soboto, dne 30. maja, je v Kisovškem premogokopu podsulo pet rudarjev, ki pa so jih po triurnem kopanju srečno še žive rešili. Kopali so do njih v daljavi 30 metrov. Dva sta bila popolnoma podsuta, le glavi sta imela prosti, in ta dva bi ne bila več dolgo živela, če bi se tako hitra rešitev ne bi bila posrečila. Ostali trije pa so bili podsuti na ta način, da so imeli krog sebe precej prostora in bi po mnenju tozadevnih večšakov lahko živeli, da bi lakote pomrli. Vzrok predstoječe nesreče, ki bi bila lahko postala usodepolna, je baje neprestano deževje.

(Postiljon ponesrečil.) 39letni Martin Bizjak, poljanski postiljon, je vozil pošto iz Gorenje vasi v Škofjo Loko. Ker pa je bila pošta prenapolnjena, je med vožnjo odletel z voza in mu je kolo voza, ki je bil poln potnikov, šlo preko glave. Težko ranjenega so prepeljali v deželno bolnišnico v Ljubljani.

(Vlak povozil železniškega čuvaja.) 52letni železniški čuvaj Matevž Dagarin iz Černivca, občina Mošnje, je šel po železniški progi med Radoljico in Otočami. Došli vlak, ki ga pa ni čul, ga je podrl in mu odtrgal desno roko. Ponesrečenca so prepeljali v ljubljansko deželno bolnišnico.

Razne stvari po svetu.

(Madame Caillaux.) Pariški državni pravdnik je pregledal akte v zadevi madame Caillaux in zahteva, naj se obtoženka izroči prorotnemu sodišču, ker je obdolžena premissljenega umora. Odvetnik Labori bo zagovarjal obtoženko.

(Dunajska mestna elektrarna) je imela po računskih zaključkih lanskega leta 34,669.171 kron dohodkov, za 2,273.293 kron več ko leta 1912. Čisti dobiček znaša 9,747.319 kron.

(Pariški apači.) Iz Pariza poročajo: Avtomobilska apača Trutza in Lamperta, ki sta v Kolmarju umorila šoferja Kollerja, so zasledili v Havru. Ko je policist vlomil vrata, je Trutz dvakrat ustrelil proti njemu, vendar pa ga ni zadel. Policist je nato ustrelil Trutza, Lampert je hotel z nožem napasti policista, vendar ga je policist ukrotil ter aretiriral.

(Padanje Kaspiškega morja.) Površina Kaspiškega morja, ki leži 27 m pod morsko gladino, se je začela močno nižati. Prvič so to opazili leta 1910., ko je morje tekoma par dni upadlo za 28 cm. Temu se pa tedaj ni pripisovala posebna važnost, ker se je mislilo, da je to le prehodni pojav. To pričakovanje se pa ni potrdilo, marveč je morje v naslednjih letih neprestano še dalje upadalo, tako da je danes v nizki vodi nastala resna zapreka za ladijski promet. Ladje namreč ne morejo več pristajati na prejšnjih pristajališčih. Za stvar se je začela zato zanimati tudi ruska vlada, ki je profesorju Šokalskemu poverila nalogo, da dožene vzrok upadanju vode. Le-ta doslej še ni podal neovrznega mnenja; dognal je le toliko, da dobiva morje zadnja leta mnogo manj vode iz svojih dotokov, zlasti iz Volge, nego prejšnja leta. Mogoče je tedaj, da dotok vode ne nadomestuje več popolnoma izhlapevanja in odtod upadanje; saj je Kaspiško morje zelo obširno ter meri približno toliko kot pruska kraljevina.

(Američanke v volilni borbi.) Iz Newyorka javljajo, da so pri volitvah v državi Illinois prvokrat sodelovale tudi ženske kot volilke. V Chicagu je 455.000 moških volilcev in 17.000 ženskih volilk. In delali so moški in ženske složno na to, da pride čim več žensk na volišče. Pri volilni borbi, ki jo vodijo v državi Illinois, odločata samo dva momenta. Eni so zato, da se zabrani prodajanje alkoholnih pijač, drugi pa hočejo, da ostane v tem oziru pri starem.

Pozor!

10-5

53.000 parov črevljev.

4 pari črevljev samo 9 kron.

Ker je bilo več velikih tvornic primoranih, ustaviti plačila, se mi je naročilo, razpečati veliko množino črevljev globoko pod izdelovalno ceno. **Prodajam torej vsakomur dva para črevljev za gospode in dva para črevljev za ženske, ti črevlji so galoširani, na trakove in močno zbiti, usnje rjavo ali pa črno, zelo elegantne, najnovjše oblike, velikost po številki in centimetrih. Vsi 4 pari stanejo samo 9 K.**

Pošilja po povzetju:

J. KLUGER, Krakov, Sebastjana 16 A 1621.

Zamena dovoljena ali pa se vrne tudi denar.